DECLARACIO COL·LECTIVA DE L'EPISCOPAT

BIBLIOTECA JOSEP PONT I SOLSONA

Als qui coneixen la santa dignitat de l'Església Catòlica no haurà estranyat l'actitud continguda i pacient observada per la Santa Seu i l'Episcopat durant la primera etapa constituent de la República espanyola. Deferents envers el règim i els seus representants, els han guardat les consideracions i els respectes a què és creditor tot Govern constituït. Davant multiplicades disposicions ministerials que immutaven unilateralment l'*statu quo* legal de l'Església, formularen les degudes protestes en la forma més adient perquè les bones relacions entre ambdues potestats es conservessin. Iniciat el procés deliberatiu de les Corts Constituents per donar a Espanya la seva nova Llei fonamental, les diverses Províncies eclesiàstiques, i en general les organitzacions catòliques, no deixaren d'exposar directament al poder legislatiu de l'Estat els principis doctrinals, els drets sagrats i els anhels pràctics de l'Església, amb confiança que, en formular els preceptes definitius de caràcter religiós, haurien d'ésser tinguts en compte. En tot moment, per difícil i apassionat que fos, l'Església ha donat proves evidents i abnegades de moderació, de paciència i de generositat, evitant amb exquisida prudència tota cosa que pogués semblar un acte d'hostilitat a la República. Adhuc aprovat l'article 24 (ara 26), la dolorida i alta protesta del Papa, a la qual fervorosament va adherir-se l'Episcopat, hagué d'ésser considerada per tothom com una lliçó exemplar de dignitat sereníssima.

Promulgada la Constitució espanyola i organitzats jurídicament els poders de l'Estat, entra ara en una nova etapa la República, i és arribada l'hora, per a l'Episcopat, de donar forma solemne a l'actitud seva davant els fets esdevinguts, i d'alliçonar els fidels en ordre a llur conducta futura. Es un deure de la nostra missió sagrada de Bisbes, que ens obliga a sostenir la doctrina i els drets de l'Església; ens ho imposa la nostra condició de ciutadans, que no ens permet mostrar-nos indiferents al bé públic de la Pàtria. Amb aquella llibertat d'esperit amb què a tot ciutadà ha estat respectada l'exposició de les seves idees, però amb la fermesa i mansuetud evangèliques pròpies de Bisbes, en què ningú no ha de sobrepassar-nos, hem de fer públic el pensament nostre, que un imperatiu de consciència ens priva de contenir en la intimitat del nostre pastoral ministeri.

I

Els principis i preceptes constitucionals en matèria confessional no solament no responen al mínimum de respecte a la llibertat religiosa i de reconeixement dels drets essencials de l'Església que el propi interès i dignitat de l'Estat feien esperar, sinó que, inspirats per un criteri sectari, representen una veritable oposició agressiva àdhuc a aquelles mínimes exigències.

Haguessin cregut oportuna la modificació de l'*statu quo* tradicional, per tal d'atemperar-lo al canvi polític del país, i a l'Església, que maternalment es fa càrrec del pes feixuc de la feblesa humana i no ignora el curs de les idees i dels fets que porta l'edat nostra, no li hauria mancat la deguda condescendència, tot i no atorgant cap dret sinó al que és ver i just, per a no oposar-se a què l'autoritat pública tolerés algunes coses alienes a la veritat i a la justícia, per tal d'evitar un major mal o d'obtenir un major bé, o conservar-lo. En comtes, però, d'aquest diàleg fecund i comprensiu, s'ha prescindit de l'Església i unilateralment han estat resoltes les qüestions que l'afecten.

Més radicalment, encara, s'ha comès el gran i funest error d'excloure l'Església de la vida pública i activa de la nació, de les lleis, de l'educació de la joventut, de la mateixa societat domèstica, amb notable menyspreu dels seus drets sagrats i de la consciència cristiana del país, com també en dany manifest de l'elevació espiritual dels costums i de les institucions públiques. De tal separació violenta i injusta, de tan absolut laïcisme de l'Estat, l'Església no pot deixar de doldre's i protestar, convençuda com està que les societats humanes, sense lesió de llurs deures fonamentals, no poden captenir-se com si Déu no existís, ni refusar d'atendre a la Religió, com si els fos ella un cos estrany o cosa inútil i danyosa.

Situades ja així les coses, era lògic, si més no, reconèixer a l'Església la seva plena independència i deixar-la fruir en pau de la llibertat i del dret comú de què frueixen, com a drets constitucionals, tot ciutadà i tota associació ordenada a una finalitat justa i honesta. I, en comptes de tal independència, hom l'ha sotmesa, a Ella i les seves institucions, a mesures d'excepció i a ordenaments restrictius, amb què és iniquament posada sota la dominació del poder civil i són envaïdes matèries d'exclusiva competència eclesiàstica.

Dret i llibertat en tot i per a tots, tal sembla ésser la inspiració formulativa dels preceptes constitucionals, amb excepció de l'Església.

Dret de professar i practicar lliurement qualsevol religió; i l'exercici de la catòlica, única professada en la nació, que deu a ella les seves glòries històriques, el seu patrimoni de civilització i de cultura i la seva actual consciència religiosa, és envoltat de sospites i hostilitats compressives dels seus legítims moviments lliures.

Llibertat a totes les associacions, àdhuc les més subversives; i es preceptuen extremes precaucions limitatives per a les Congregacions religioses, que es consagren a la perfecció austeríssima dels seus membres, a la caritat social, a l'ensenyament generós, als sacerdotals ministeris.

Llibertat d'opinió, àdhuc per als sistemes més absurds i antisocials; i l'Església, en els seus propis establiments, sotmesa a la inspecció de l'Estat en l'ensenyament de la seva doctrina.

Dret de reunió pacífica i de manifestació; i les processons catòliques no podran sortir dels edificis sagrats sense especial autorització del Govern, que qualsevol arbitrarietat, temor fictici o audàcia sectària donaran pretext perquè sigui fàcilment negada.

Llibertat d'elegir professió; i és minvat aquest dret als religiosos, que resten sotmesos a una llei especial, vàriament prohibitiva.

Llibertat de càtedra i d'ensenyament per a tot ciutadà i per a la defensa i propaganda de qualsevol sistema i error; i el laïcisme és imposat com a obligatori en les escoles oficials, i als ordes religiosos els és prohibit que ensenyin.

L'Estat i les corporacions públiques podran subvencionar qualsevulla associació, siguin les que siguin les seves finalitats i actuacions; només l'Església i les seves institucions, que serveixen la més alta finalitat de la vida humana, no podran ésser auxiliades ni afavorides.

Es permesa qualsevulla activitat cultural o social en els establiments benèfics i en altres centres anàlegs dependents de l'Estat i de les corporacions públiques; tanmateix, un radical esperit de secularització hi volta d'obstacles i suspicàcies l'exercici del culte i l'assistència espiritual; àdhuc en ordre als cementiris, extensió sagrada dels mateixos temples i perenne expressió de culte, és negat a l'Església el dret d'adquirir nova propietat funerària i la plena jurisdicció.

Es reconegut el dret de propietat i hom dóna garanties per al seu ús, àdhuc en cas de possible socialització; i els béns de l'Església són sotmesos a restriccions abusives, els Ordes religiosos tinguts sota contínua amenaça d'incautació, i la propietat dels Ordes, la dissolució dels quals es decreta, és afectada a fins docents o benèfics, àdhuc sense la garantia de respectar el caràcter religiós de llur origen i destinació fundacional.

Sembla, en un mot, que la igualtat dels espanyols davant la llei i la indiferència de la confessió religiosa per a la personalitat civil i política existeixin només, en ordre a l'Església i a les seves institucions, per tal de fer més vistent que per a Ella es crea el privilegi constitucional de l'excepció i de l'agravi.

En un punt, si més no, era d'esperar equanimitat generosa, baldament fos per

evidenciar que el més rígid doctrinarisme laic sabia abstenir-se, malgrat tot, de persecucions i vexacions injustes. La separació de l'Església i l'Estat no exclou pas sempre les relacions amistoses entre ambdues potestats, ni que siguin respectats justament els drets sagrats de l'Església. Tampoc no priva la subvenció del culte i clerecia, en atenció al reconegut valor social de la religió; menys encara pot justificar que siguin desatesos la cancellació i rescat de les obligacions de justícia anteriorment contretes. A Espanya, la supressió del pressupost eclesiàstic és decretada en forma gairebé tallant, prescindint del seu caràcter de compensació desamortitzadora, donant als drets adquirits de la clerecia un tracte de desigualtat notòria en relació amb els d'altres estaments en això anàlegs, negant tota mena de consideració a persones que, per la seva benfactora exemplaritat, són dignes de la magistratura moral i social que exerceixen a favor de l'elevació espiritual del poble i que, àdhuc només del punt d'esguard de la civilització, ningú no pot mirar amb indiferència.

Es dolorós de confessar-ho: la Constitució espanyola no ha sabut collocar-se ni en el tipus mitjà del dret constitucional conteporani, i no ha sabut auscultar el respectuós moviment de comprensió religiosa en què s'inspiren els pobles més illustres que després de la guerra han hagut de donar la seva llei fonamental a les noves democràcies.

II

No menys dolorida hem d'exhalar la pastoral veu nostra, si ens detenim a considerar les rutes que es prepara a seguir la legislació espanyola pertocant a l'ensenyament, el matrimoni i els Ordes religiosos.

De front al monopoli docent de l'Estat i a la descristianització de la joventut, no podem fer menys que sostenir, plegats, els drets de la família, de l'Església i del poder civil dintre la convivència harmònica que exigeixen la raó, el sentit jurídic i el bé comú.

Sense violació del dret natural no es pot impedir als pares de família que atenguin a l'educació dels seus fills, vivent expressió i prolongació d'ells mateixos, amb la deguda llibertat d'escollir-los escola i mestres, de determinar i controlar la forma educacional en conformitat amb llurs creences, deures, justos designis i legítimes preferències. Sense atemptar contra la mateixa maternitat espiritual de l'Església, no es pot desconèixer o travar el seu dret d'ensenyament, a l'exercici del qual deu la civilització la seva excellència i la seva història, i per virtut del qual no és lícit de sostreure-li els fidels, des de la primera infància, per a la formació cristiana de llur mentalitat, de llur caràcter i de llur consciència en escoles pròpies i àdhuc en les escoles públiques. Sense deformar la indefensa i reverenciable consciència dels infants i adolescents, no se'ls pot negar el seu dret estricte a rebre un ensenyament conforme amb la doctrina de l'Església, a la qual pertanyen per la incorporació sagramental del baptisme, i, menys encara, sotmetre'ls a la mutilació de l'home per l'escola neutra, que és com enèrgicament fou aquesta definida pels egregis Doctor Torras i Bages i Menéndez Pelayo.

Aplaudiment i collaboració haurà de merèixer tot allò que l'Estat faci pel foment de la cultura popular, si no es deixa portar per l'excés d'estatificar l'ensenyament i s'ajusta a aquestes dues normes: Es ilícit tot monopoli docent que, directament o indirecta, obligui les famílies a enviar els seus fills a les escoles de l'Estat, contrariant les obligacions de llur consciència o àdhuc llurs legítimes preferències. Sense una bona formació religiosa i moral, tota cultura dels esperits serà malsana; els joves, no educats en el respecte a Déu, seran refractaris a suportar cap disciplina per a l'honestedat de la vida, i avesats a no negar res a llurs concupiscències, seran fàcilment portats a agitar la mateixa pau de l'Estat.

Infaust per a la juridicitat de l'Estat fou el decret provisional amb què va precipitar-se la nova legislació pertocant el matrimoni, negant la potestat judiciària de l'Església en les causes matrimonials i suspenent els efectes civils de les executòries sobre divorci o nullitat de matrimoni emanades dels tribunals eclesiàstics des de l'adveniment de la República. Inqualificable atemptat jurídic, que només una ofuscació sectària podia produir, perquè no es pot obligar que compareixin en causa canònica davant el tribunal civil els qui per la llur confessió religiosa ho tenen vedat en consciència per a tals causes; no és lícit de donar efectes retroactius obligatoris a lleis civils posteriors sense exigències indeclinables del bé públic, i no hi ha lloc a sostreure els matrimonis contrets canònicament a la norma innegable que tals contractes s'han de regir perpètuament per la llei que els regulava quan se celebraren. No és pas estrany que tan de pressa hagi estat presentat el projecte de llei del divorci vincular amb la radicalíssima i insòlita admissió del dissentiment mutu com a causa dissolvent i que hom pretengui aplicar-la a tot matrimoni, qualsevol que sigui la seva forma de celebració; no hauran de fer tampoc estranyesa les previsibles imposicions de la llei del matrimoni civil anunciada.

Matèria com poques delicada, la legislació matrimonial. El matrimoni és pare, no pas fill, de la societat civil, i ja només per aquest concepte haurien de merèixer d'ella els màxims respectes el seu intrínsec caràcter religiós i l'anterioritat dels seus innegables privilegis, que procedeixen del dret natural i diví, i no de la gratuita concessió de la potestat humana.

Inseparable com és del sagrament el contracte nupcial en el matrimoni cristià, tota pretensió de la llei civil a regir el mateix vincle conjugal dels batejats implica arrogar-se el dret de decidir si una cosa és sagrament, contraria l'ordenament de Déu, i constitueix una iniqua invasió en la sobirania espiritual de l'Església, que en virtut de la llei divina i per la mateixa naturalesa del matrimoni cristià a Ella exclusivament correspon. La llei civil ha de reconèixer la validesa o invalidesa del matrimoni entre catòlics, segons l'Església hagi determinat, i les formalitats legals només han d'ordenar-se a donar efectes civils al matrimoni que sigui degudament celebrat *coram Ecclesia*.

Amb això hom no pretén pas atribuir al matrimoni catòlic una situació civil privilegiada, sinó simplement reivindicar per als fidels el dret de casar-se seguint l'obligada disciplina de llur religió, evitant-se així el fet inexplicable que l'Estat imposi als ciutadans una celebració nupcial a la qual ells, en virtut d'un superior imperatiu espiritual, no atribueixen cap valor. El mateix principi de la justa llibertat de les consciències obliga el legislador, obliga l'Estat a abandonar les seves pretensions secularitzadores del matrimoni. El matrimoni civil i la legislació divorcista laica són una concepció estatista del matrimoni, un més dels excessos de la pretesa omnicompetència de l'Estat, que tan funesta és a la lliure expansió de la personalitat humana i a la dignitat de les institucions que no deuen a l'Estat l'existència, ni les finalitats, ni els drets que naturalment els pertoquen.

De front a tals excessos, l'Església mai no cessarà de reivindicar en un país catòlic com el nostre, el reconeixement oficial de la seva competència, l'acordança de la legislació canònica i la civil i la supressió del divorci, segura que així treballa eficaçment per la salut de la mateixa República, alliberant-la de la depravació dels costums públics, impedint la immerescuda humiliació de la dona, expòsita i víctima segura de tals emancipacions, refrenant el culte de la carn a què condueix la pràctica fàcil i el desig mòrbid del divorci, i oferint-li, en canvi, pel matrimoni cristià una raça de ciutadans que, animats de sentiments honestos i educats en el respecte i l'amor de Déu, es consideren obligats a obeir als qui justament i legítimament imperen, a amar els seus pròxims i a respectar tots els drets dels seus conciutadans.

Molt afligida s'ha de mostrar la nostra ànima, veient-nos obligats a lamentar-nos amargament dels perills que amenacen les Congregacions religioses, que tota persona catòlica considera com a expressió de la seva més alta idealitat religiosa, que l'Església mira com institucions inseparables de la seva vida evangèlica i del seu apostolat, i a les quals la societat civil ha d'agrair exemples de virtut incomparable, misericòrdies d'heroica espiritualitat, beneficis generosíssims de què han gaudit llargues generacions i que són el més ric patrimoni moral dels fills del poble. No creiem, però, no volem creure que l'Estat espanyol arribi a desconèixer tals excellències dels Ordes religiosos, i els sotmeti a una llei que pugui ésser trista recordança de despòtiques legislacions creadores de l'anomenat delicte de la Congregació.

Amarguíssim i aflictiu ultra mesura se'ns fa de referir-nos a la subsistència constitucional del precepte, que, segons autoritzades declaracions, es refereix directament a la Companyia de Jesús. No sortim del nostre esbalaïment que s'hagi pogut sostenir tal iniquitat, i que persisteixi l'absurd moral i jurídic de la seva motivació, la qual si per a la Companyia esdevé gloriosa, per a l'Estat és humiliadora. Si aquella motivació fos vàlida, implicaria la persecució radical de tots els religiosos i de tots els catòlics, per tal com el quart vot dels Jesuïtes, en el que tingui de realitat, no representa més que la perfecció d'aquella obediència que tots els catòlics, i per disciplina més rigorosa els religiosos deuen al Papa; i significa en tot cas, un ultratge al més alt poder espiritual del món, al venerable i inerme Sobirà de la institució ecumènica superior, no lligada, per tant, per principis nacionals, a la sagrada autoritat del Jerarca suprem de l'Església, la sobirania del qual en l'ordre religiós és tan legítima almenys

com la de l'Estat en la seva esfera pròpia, i que no pot ésser considerat estrany en un país on milions de ciutadans el reverencien i obeeixen.

Inversemblant per la seva motivació absurda i antijurídica, la dissolució de la Companyia de Jesús, com la de qualsevol altra Congregació, representa, encara, una violació de dret, una ofensa a l'Església, una ingratitud del poble espanyol i un dany considerable per a la pau civil de la República.

Amb tal mesura sectària s'atempta contra les normes del dret internacional públic declarades dret positiu espanyol, són violades les garanties individuals i polítiques proclamades en la Consttució, que es deriven de la llibertat d'associació i de la igualtat de tots els espanyols davant la Llei, i és desconegut el dret elemental de tothom a no ésser castigat, ni sentenciat sense prèvia i provada formació de causa, amb conformitat als tràmits legals.

L'Església apareix atacada i ofesa en una de les seves institucions més estimades i més expressives del seu apostolat intellectual i social, sense mirament, encara, al dret innegable amb què pot reclamar de qualsevol Estat que li sigui respectada la seva plena personalitat jurídica i llibertat d'actuació mitjançant les institucions inseparables d'Ella, molt més, en aquest cas, perquè la sola consideració del motiu allegat argüeix inexistència de raó fonamentada i d'inculpació justificable.

Que la dissolució de la Companyia, creació del geni religiós i humà d'un Sant espanyol, sigui una ingratitud del poble espanyol representat pel Parlament i el Govern, no cal provar-ho davant la llarga, fecunda i coneguda actuació d'ella a favor de la cultura superior i la formació científica, de l'ensenyament en general, dels ministeris sacerdotals i de tota mena d'obres i institucions socials, sense que pugui ésser omesa la seva poderosa influència a conservar i estendre l'esperit i la cultura espanyoles en tots els països hispano-americans.

A ningú, finalment, no pot amagar-se el dany que sofrirà la República, si, amb la dissolució de la Companyia, resten desateses les obres i institucions que ella dirigeix, incomplits els fins de les donacions amb què tantes famílies piadoses han contribuït a l'establiment i vida d'aquelles institucions i obres, i ofesos en llur consciència de creients i en llur caràcter de ciutadans els catòlics espanyols, que senten com a pròpia la injustícia comesa contra la Companyia i han de sofrir la ingrata correspondència amb què la Constitució mateixa, estímul i garantia de convivència civil, tracta a benemèrits i amats compatriotes, dignes, almenys, de tot respecte per la llur cooperació a la vida pública de l'Estat.

III

Davant els excessos i injustícies que en matèria religiosa conté la Constitució, de diverses bandes, i segons els respectius punts d'esguard particulars, li han estat formulades critiques severíssimes i justificades. Adhuc personalitats equànimes de significació acatòlica l'han conceptuada agressiva i la miren com una solució de venjança; el qui és avui el més alt magistrat de la Nació, en el seu noble afany de tornar-la justa i conciliadora, proclamà davant del Parlament que no era la fórmula de la democràcia, ni el criteri de llibertat, ni el dictat de la justícia. ¿Podien callar els Bisbes damunt dels quals recau la responsabilitat de la mateixa Església, que haurà de sofrir els efectes de tals greuges, excessos i injustícies?

Heus ací, doncs, el judici que ens mereix la nova situació legal creada a l'Església d'Espanya, i a la qual no podem donar la nostra conformitat per lesiva dels drets de la Religió, que són els drets de Déu i de les ànimes, atemptatòria als principis fonamentals del dret públic, contradictòria amb les pròpies normes i garanties establertes en la mateixa Constitució per a tot ciutadà lliure i tota institució honesta, immerescuda i injusta en dany de l'eficàcia social i de la independència espiritual d'una societat religiosa perfecta i sobirana en el seu ordre, que, així com no aspira a intromissions en la sobirania pròpia de l'Estat, així té dret d'ésser respectada plenament per ell en la seva missió pròpia i d'ésser reconeguda com la primera i incomparable institució moral i civilitzadora d'Espanya. Ni els drets internacionals de l'home i del ciutadà, que la consciència jurídica del món civilitzat considera inviolables per part dels Estats, han estat aplicats als qui professen la religió catòlica, ni collectivament ha estat concedit a l'Església, si més no, el tracte de minoria religiosa, que els tractats internacionals atorguen àdhuc a grups confessionals sense possible comparació amb el que ha estat i és en el nostre país l'Església, a la qual pertany la majoria dels espanyols com a religió única que els seus ciutadans professen.

Sigui, per tant, pública i notòria la ferma protesta i reprovació collectiva de l'Episcopat per l'atemptat jurídic que contra l'Església significa la Constitució promulgada, i resti proclamat el seu dret imprescriptible a una reparació legislativa, per la qual clamen alhora la justícia violada, la dignitat de la religió ofesa i el bé general de la mateixa societat espanyola, i que confiem hauran de procurar els governants mateixos àdhuc per al prestigi del poder civil, la convivència lliure i pacífica de tots els espanyols i la progressiva consolidació del règim.

No és solament la nostra consciència de Bisbes que ens obliga a aixecar aquesta protesta i formular aquests anhels en bé de l'Església; ens mou també el nobilíssim deure de ciutadans, el més gran amor dels quals, després de Déu i de les ànimes, és el bé i la prosperitat de la Pàtria.

IV

No fóra perfecte el compliment de la nostra missió de Bisbes, si ens limitéssim a l'anterior declaració, plenament justificada i necessària. Després de considerar els fets presents en faç de tota la nació i de proclamar el judici que ens mereixen, ens pertoca dirigir la mirada a l'interior de l'Església i assenyalar als fidels quin haurà d'ésser l'esperit i el caràcter de llur actuació en ordre a les realitats i problemes que ens envolten.

Per això, en forma precisa, tenint presents, com és degut, les directives pontifícies, i trametent-vos àdhuc el propi accent de la llur autèntica paraula, atenent immediatament a les exigències de l'estat actual de coses i a la més congruent actuació amb què els catòlics han de tractar-lo, venim, estimats fidels i fills en el Senyor, a senyalar-vos les següents normes i orientacions per a regir en l'esdevenidor la vostra conducta:

1. Tots els fidels posaran especial esforç a intensificar la llur mentalitat i consciència cristiana, per tal de pensar i sentir en consonància amb l'Església jeràrquica i obrar sempre segons els seus manaments i orientacions. Augmentaran, doncs, llur devoció al Papa, i li mostraran l'obediència prompta i cordial que li és deguda com a Vicari de Jesucrist, centre de la unitat de la fe i del sacerdoci, autoritat suprema i legítima, amb potestat de jurisdicció ordinària i immediata sobre totes i cada una de les diòcesis i sobre tots i cada un dels fidels. A tal fi exhortem a tots, associacions i particulars, a promoure el sòlid coneixement i l'ampla difusió dels ensenyaments pontificis, en especial de les Encícliques i Lletres apostòliques del Papa Lleó XIII, que formen com la teologia social de l'Església, i les de l'actual Pontífex Pius XI, singularment les que tracten de l'educació, el matrimoni cristià i la restauració de l'ordre social, on són contingudes les direccions precises i pràctiques que millor convenen al renaixement catòlic d'Espanya.

2. Com més difícil aparegui la situació de la cosa pública en el nostre país, més hauran de redoblar els fidels llur zel i llur esforç en defensa de la fe catòlica, i al mateix temps de la pàtria, dos deures fonamentals al compliment dels quals cap d'ells no pot sostreure's. En conseqüència, aportaran el seu lleial concurs a la vida civil i pública, amb tanta més raó per quant els catòlics, per la mateixa virtualitat de la doctrina que professen, vénen obligats a complir aquest deure amb tota integritat i consciència; i encara que no puguin aprovar el que actualment hi hagi de censurable en les institucions polítiques, no han de deixar de coadjuvar perquè aquestes mateixes institucions, quant sigui possible serveixin per al vertader i legítim bé comú, proposant-se d'infondre en totes les venes de l'Estat, com a saba salubèrrima, l'orientació i la virtut de la religió catòlica. Un bon catòlic, per raó de la mateixa religió per ell professada, ha d'ésser el millor dels ciutadans, fidel a la seva pàtria, lleialment submís dintre l'esfera de la seva jurisdicció, a l'autoritat legítimament establerta, qualsevol que sigui la forma de règim.

3. L'Església, custodi de la més certa i més alta noció de la sobirania política, per tal com la fa derivar de Déu, origen i fonament de tota autoritat, mai no deixa d'inculcar l'acatament i obediència deguts al poder constituït, àdhuc en els dies en què llurs dipositaris i representants n'abusin contra Ella, privant-se així del més poderós suport de l'autoritat i del mitjà més eficaç per a obtenir del poble l'obediència a les seves lleis. Amb aquella lleialtat, doncs, que correspon a un cristià, els catòlics espanyols acataran el poder civil en la forma amb què de fet existeixi, i, dintre la legalitat constituïda, practicaran tots els drets i deures del bon ciutadà. Una distinció, però, hauran de tenir present en l'actuació de llurs drets: la importantíssima distinció que cal establir entre *poder constituït* i *legislació*. Fins a tal punt aquesta distinció és òbvia, que ningú no deixa de veure com sota un règim, la forma del qual sigui la més excellent, la legislació pot ésser detestable; i, al revés, sota un règim de forma molt imperfecta, pot donar-se una excellent legislació. L'acceptació del primer no implica, per tant, de cap manera la conformitat, menys encara l'obediència, a la segona en allò que sigui oposat a la llei de

Déu i de la seva Església. Les nacions, amb tot, són guaribles; les legislacions, perfeccionables. Sense minva, doncs, ni atenuació del respecte degut al poder constituït, tots els catòlics es faran un deure religiós i civil de desplegar perseverant activitat i d'usar de tota la llur influència per tal de contenir els abusos progressius de la legislació i canviar en bé les lleis injustes i nocives donades fins ara; segur que, obrant amb rectitud i prudència, donaran amb això proves d'intelligent i coratjós amor a la pàtria, sense que ningú pugui amb raó acusar-los d'hostilitat envers els poders encarregats de regir la cosa pública.

4. Donada la nova situació legal creada a l'Església a Espanya, i per grans que puguin ésser les esperances xifrades en l'eficàcia del moviment reparador de la legislació, a què precedentment els hem instat, els catòlics no han de perdre mai de vista la realitat actual per tal de situar-se degudament, i treure d'ella i malgrat ella, el millor profit. Es necessària, com a fonament de tota altra actuació, una major intensitat de vida religiosa, personal i collectiva, dintre dels temples i fora d'ells, en el culte, intern i extern, més digne i fervorós que hem de donar a Déu, i en l'apostolat més conscient i actiu amb què hem de fer reviure les tradicions religioses i restaurar l'esperit cristià en el poble. Tot quant no sigui aquesta obra primordial d'actuar en profunditat la fe, el sentiment i l'apostolat catòlics en la cultura i la vida individual, familiar i social, serà edificar sense base i reincidir en mètodes inadequats. Ens cal sostenir la força i la independència de l'Església, multiplicar el seu ministeri espiritual en la societat, mostrar-la cada dia més puixant, viva i apostòlica, en bé àdhuc d'aquells mateixos que voldrien veure-la minvada i proscrita de la vida pública de la nostra pàtria. I això no s'obtindrà si el mateix estat present de coses no es converteix, en avant, en poderós estímul perquè tots, sacerdots i fidels, enrobustim la nostra mentalitat i la nostra consciència de catòlics i assolim aquella renovació interior d'idealisme religiós i d'elevació sobrenatural que en la santificació pròpia i en l'expiació pacient preparen les futures energies amb què cal treballar la restauració cristiana de la nostra societat, refent-nos de tants de sopors i negligències amb què massa vegades hem negligit d'ofegar el mal amb l'abundor del bé. Conseqüència d'aquesta orientació ha d'ésser una plena participació en l'exercici de tots els deures religiosos i socials, aportant cada u el màxim concurs a la parròquia, al sosteniment econòmic del culte i clerecia, al foment de la premsa catòlica, a les associacions piadoses i d'apostolat intellectual i social, a la recta organització dels factors de producció i distribució de la riquesa, a l'harmònica i caritativa solució dels problemes que entre ella existeixen, a la defensa dels Ordes i Congregacions religiosos, especialment les més atacades i perseguides; en un mot, a tots els fins i activitats de l'Acció Catòlica, que és la participació dels seglars en el mateix apostolat jeràrquic de l'Església.

5. No obraria com a bon catòlic qui, en els moments actuals no collaborés a les reivindicacions escolars, que constitueixen un punt capital del programa restaurador de la legalitat espanyola per a defensa del dret natural dels pares a escollir i dirigir l'educació dels fills, del dret dels mateixos fills que la formació religiosa i moral ocupi en llur educació el primer lloc, del consegüent dret de l'Església a educar religiosament sense traves els seus fidels, àdhuc en l'escola pública; de la justa llibertat d'ensenyament, sense la qual aquells drets no podrien ésser efectius, i de la repartició escolar proporcional que la justícia distributiva exigeix per tal que l'escola pública i privada rivalitzin noblement en l'elevació progressiva de la cultura popular. Mai els catòlics no s'ocuparan prou, àdhuc a costa dels més grans sacrificis, de sostenir i defensar llurs escoles, així com d'obtenir lleis justes en matèria d'ensenyament; llurs èxits en aquest ordre seran per a ells la major glòria i la major eficàcia de llurs actuacions, com ho han estat dels catòlics belgues, que poden servir de model en aquesta obra renovadora.

6. No menor esforç han de posar a combatre l'ensenyament laic, treballar per la modificació de les lleis que l'imposen i no contribuir voluntàriament en cap concepte, a les institucions que en ell s'inspiren o el promouen. Així com procurant tenir escola catòlica per als seus fills, àdhuc creant-la pròpia si cal això i és possible, els catòlics no fan pas obra de partit, sinó obra religiosa indispensable a la pau de la seva consciència, ni es proposen separar els seus fills del cos i de l'esperit de la nació, ans al contrari, donar-los l'educació més perfecta i més capaç de contribuir a la prosperitat del país; així també impediran la pertorbació de la consciència de molts, que, tot no desitjant aquella, hauran de dur els seus fills a l'escola pública descristianitzadora, i contribuiran a evitar la segura desmoralització del poble si progressés l'escola atea, en la qual, tal com ho mostra l'experiència contemporània, sempre es converteix l'escola laica i neutra, a despit d'allò que els seus defensors pregonen. I cal no oblidar en aquest punt les instruccions de la Seu Apostòlica referents a les cauteles que han de posar en pràctica els pares, quan els seus fills es vegin precisats a freqüentar l'escola laica: informant-se dels textos que hi són emprats i de les doctrines que hi són ensenyades, per tal d'exigir per totes les vies possibles que res almenys no els sigui ensenyat contrari a la religió i a la sana moral; sostraent-los diligentment a la influència d'altres alumnes que es podrien pervertir; procurant-los fora de l'escola una instrucció cristiana tant més sòlida com més perill corre en l'escola laica la seva fe.

7. Cap catòlic mitjanament instruït no té ni el menor dubte de la plena potestat de l'Església en el matrimoni dels batejats, del qual matrimoni pertoca a l'Església la celebració, legislació i jurisdicció, sense minva ni dificultat de les atribucions que en l'ordre estrictament civil legítimament corresponen a l'Estat. Per tal, però d'evitar qualsevulla confusió i ajudar els menys illustrats a tenir idees sobre aquest punt, tan important per a la vida familiar i social, és avinent de recordar que per als catòlics el matrimoni vàlid i legítim és només el canònic i sagramental celebrat *in facie Ecclesiæ* i regulat per Ella; la jurisdicció civil té només competència per a regular els efectes merament civils del matrimoni cristià. Qualsevulla imposició legal que pugui sobrevenir establint obligatori l'anomenat matrimoni civil, serà per als catòlics mera formalitat externa, sense cap eficàcia intrínseca en llur pacte nupcial. Els fidels solament contreuen matrimoni quan el consentiment nupcial és expressat davant l'Església en la forma per Ella establerta, no en complir-se les formalitats o ritus legals, a què obliga el fur civil, per bé que també els vulgui donar caràcter de ver matrimoni: tals formalitats, no obstant, convé que no siguin omeses pels fidels, per tal de no provocar conflictes innecessaris i evitar que siguin privades d'efectes civils les seves núpcies. Els qui, prescindint del matrimoni canònic, i complides només les formalitats legals, s'atrevissin a viure com a esposos, faltaran gravíssimament a la seva consciència de catòlics, restant exclosos dels actes legítims eclesiàstics i privats de sepultura eclesiàstica, si abans de morir no donen senyals de penediment. Sigui, encara, cosa indiscutida que el matrimoni cristià és en si mateix de tal faisó indissoluble, que no pot ésser dissolt ni pel consentiment mutu de les parts, ni per autoritat merament humana, i que les causes matrimonials entre batejats pertoquen per dret propi i exclusiu a la jurisdicció eclesiàstica. Es, per tant, illícit als esposos catòlics acollir-se a la llei del divorci civil, si cerquessin la dissolució del vincle conjugal per tal de poder contraure unes altres noces; i, amb caràcter general, els fidels han de tenir ben present que, en matèria de tanta transcendència, correspon a la competent autoritat eclesiàstica determinar quina cooperació és lícita o illícita pertocant a les lleis civils.

8. En l'obra general de reconquesta religiosa, que ha d'ésser l'ideal totalitari de l'activitat dels catòlics, recorreran aquests al concurs de totes les bones energies i usaran de les vies justes i legítimes a fi de reparar els danys ja soferts i conjurar el pitjor de tots, com fóra que s'obscurissin i apaguessin les resplendors de la fe dels pares, única salvació dels mals que a Espanya amenacen el civil consorci. A ningú no és lícit de romandre inactiu, o de deixar d'emprar tots els mitjans honestos, quan la religió i l'interès públic estan en perill. Dos esculls, però, procuraran diligentment evitar: la falsa prudència i la presumptuosa temeritat. Fóra el primer cas, si tinguessin per inoportú de resistir obertament la impetuositat dels enemics de l'Església, per témer que l'oposició encara els exasperarà més, o bé si indirectament els afavorissin per excessiva indulgència o perniciosa dissimulació. Es el segon, el zel fals, o, pitjor encara, una simulació no acreditada pas per les obres, de molts que, arrogant-se una missió que no els correspon, pretenen subordinar l'acció de l'Església al seu judici i arbitri, fins al punt de pendre malament i acceptar amb repugnància tot allò que es fa de diferent manera. Això no és seguir l'autoritat legítima, sinó prevenir-la, i transferir a persones privades les funcions de la magistratura espiritual, amb greu perjudici de l'ordre perennement establert per Déu en la seva Església, sense permetre a ningú que pugui impunement violar-lo. El punt mig just de la recta actuació dels catòlics ha d'ésser una docilitat efectiva a la jerarquia, unida al coratge discret, constant i esforçat, per tal de no caure en timidesa desconfiada i peresosa, ni en temerària presumpció.

9. En l'ordre estrictament polític, cal no identificar ni confondre de cap manera l'Església amb cap partit, ni fer servir

Es llegeix el següent dictamen de la comissió mixta. Deu una série de desigualtats i tractes de l'estil. Ell se solidaritza amb el senyor compte, sinó a la o prestin servei individualment.

el nom de la Religió per a patrocinar els partits polítics, ni subordinar els interessos catòlics al previ triomf del partit respectiu, baldament fos amb el pretext de semblar aquest el més apte per a la defensa religiosa. Es necessari superar la política, que divideix, per la Religió, que ajunta. Allò que fan, diuen i sostenen de bo les persones que pertanyen a un partit polític, sigui quin sigui, pot i deu ésser aprovat i ajudat per tots els que es glorien de bons catòlics i de bons ciutadans. L'abstenció i l'oposició *a priori* són inconciliables amb l'amor a la Religió i a la Pàtria. Cooperar amb la pròpia conducta o amb la pròpia abstenció a la ruïna de l'ordre social, amb l'esperança que de tal catàstrofe naixerà una millor condició de coses, fóra actitud reprovable que, pels seus fatals efectes, es reduïria quasi a traició envers la Religió i la Pàtria. Altrament, en els moments transcendentals per al bé públic, i especialment quan greus mals afligeixen l'Església o l'amenacen, és deure ineludible de tots els catòlics la unió, o almenys l'acció pràctica conjunta, sigui quin sigui el partit a què pertanyen, sacrificant opinions particulars i les divisions de partit, salva, però, l'existència dels partits mateixos, la dissolució dels quals ningú no ha de pretendre.

10. Un deure especial hauran de fer-se tots els fidels d'abstenir-se, sota greu responsabilitat de llur consciència, de llegir la premsa dolenta o d'afavorir-ne, directament o indirecta, el prestigi i la divulgació, així com de tenir en gran estima i ajudar amb totes les seves forces i possibilitats el sosteniment i difusió de les publicacions catòliques, particularment de la premsa periòdica que s'inspiri en els principis de la nostra Santa Religió i defensi rectament els interessos de l'Església i de la Pàtria. Mai no ha estat tan sentida aquesta necessitat com en els temps actuals, en què és urgent d'afirmar i difondre la veritat cristiana, d'impedir el contagi de l'error, de defensar les institucions catòliques contra prejudicis, odis i perfídies que la premsa enemiga propaga iníquament, d'ilustrar el criteri i excitar el zel dels mateixos fidels per a la comprensió, defensa i servei de l'Església en les difícils circumtàncies d'ara.

No menys, però, que aquest imperiós deure que a tots obliga, interessa la recta direcció i l'autèntic esperit cristià de què han d'ésser informats els escriptors que es dediquen a tan alta i delicada missió, plena de greus responsabilitats. Donin-se en primer lloc al diligent i perseverant estudi de la doctrina catòlica en les seves fonts autoritzades, a la seva clara, persuasiva i serena exposició, a la seva objectiva i prudent aplicació a les realitats contingents. En la persuasió i defensa de tota cosa vertadera i justa, sigui llur norma indefectible el sosteniment dels drets de l'Església, la suprema reverència a la Seu Apostòlica, la fidelitat a les inspiracions de la Jerarquia, en ordre a la qual és deure de tots els fidels, i particularment dels escriptors catòlics, seguir-la i no precedir-la, òbeir-la i no pretendre criticar-la o remolcar-la tendenciosament, de tal faisó que no puguin merèixer la greu censura de desatendre de fet, amb hàbils distincions i subterfugis. la seva direcció, o d'interpretar a llur manera els documents clars pels quals l'autoritat eclesiàstica no hagi aprovat llur forma d'obrar. No oblidin mai que els drets i deures nascuts de la caritat no són pas menys greus que els drets i deures que la veritat engendra; evitin, per tant, els escriptors catòlics vanes i injurioses polèmiques; abstinguin-se d'aplicar cap de les qualificacions despectives i inconvenients, que tan sovint són emprades per distingir un catòlic dels altres, i no caiguin en la temerària lleugeresa de fer sospitosa, per sostenir un partit polític, l'ortodòxia dels altres, per la sola raó de pertànyer a un altre bàndol, com si la professió de catolicisme estigués necessàriament vinculada a tal o tal partit polític. Convé evitar i deixar de bande tot quant sigui i aparegui immoderació, intemperància i violència de llenguatge, com a cosa la més oposada a la concòrdia dels esperits i a l'eficàcia de la propaganda, per tal com el que cal a la defensa dels drets sagrats de l'Església i de la doctrina catòlica no són controvèrsies acrimonioses, sinó la ferma, equànime i mesurada exposició on el pes dels arguments, més que la violència i aspror de l'estil, dóna victòria a l'escriptor.

11. Les anteriors normes i direccions siguin escrupolosament observades per tots, i en particular per aquells que, en virtut del seu ministeri, càrrec o professió, estan en contacte més directe amb els fidels i tenen notable influència en el moviment catòlic, havent d'ésser els sacerdots i religiosos els primers en l'eficacíssim apostolat del bon exemple, i tots els qui amb la ploma o la paraula pot dir-se amb tota veritat que exerceixen la missió de dirigir i moure la consciència dels catòlics en aquests moments tan delicats per a la vida de l'Església a Espanya. Més que mai convé defensar la Religió i treballar per l'Església amb absolut abandó de mires particulars i d'interessos secundaris, per damunt i al marge de la política, amb ample i abnegat esperit de concòrdia i plena dependència de la Jerarquia. El moviment catòlic ha d'ésser dirigit tal com vol l'Església i segons les normes pràctiques dels seus legítims i autoritzats representants, que en tenen la responsabilitat. Tal és l'orientació de l'Acció Catòlica, pertocant a l'organització definitiva de la qual no trigarà l'Episcopat a donar les corresponents directives. Preparin-se des d'ara els fidels a penetrar-se d'aquella orientació, observant les normes presents que, d'una banda, responen a ella, i, d'altra banda, han de servir per a facilitar el desplegament i eficàcies ulteriors de l'Acció Catòlica.

V

Hem de posar fi a aquesta obligada declaració de criteris i de posicions, en la qual tot esperit equànime ha de veure el compliment d'un deure ineludible i la clara voluntat de contribuir, per la nostra part, a la pacificació religiosa, política i social. Singui'ns, però, permès de fer sentir a tots els espanyols els nostres més íntims anhels i recomanacions, que surten del nostre cor de bisbes i de patriotes.

Veus apassionades clamen encara per la prosecució d'una guerra implacable a l'Església, amb el daler d'extermini que, si més no, és pertorbador i irrealitzable. Infonamentades acusacions continuen sostenint el gest recelós i irascible contra la Jerarquia i els catòlics, com si fos certa la suposició que ells aspiren a la dominació política de l'Estat, o com si llurs actituds responguessin de veritat a la vella inculpació que els cristians són ciutadans facciosos i enemics de la cosa pública, talment com al nostre adorable Redemptor s'atreviren a declarar-lo enemic del Cèsar i subvertidor del poble. I no manquen homes poc aplomats que creuen resolta la crisi religiosa, pensant que amb preceptes legals s'ha arribat a amortitzar Déu i la Religió en la vida espanyola, i declarant que el Catolicisme li és senzillament indiferent.

Vanes i temeràries recriminacions i illusions. Després de la nostra declaració collectiva ningú no podrà amb fonament negar la que en podríem dir perfecta ortodòxia civil dels propòsits i orientacions de l'Església que no mira pas egoísticament per Ella sola i pels seus espirituals interessos, sinó molt eficaçment també pel bé i la prosperitat de la Nació, inseparable, vulgui's o no, del progrés i estabilitat de l'ordre religiós. No és culpa nostra si a Espanya resta oberta una greu, profunda protesta i reivindicació de la llibertat per als drets i la independència de l'Església, de la solució justa i eficaç de la qual són d'esperar els més grans beneficis àdhuc per a l'enfortiment i puixança del règim polític. En cap banda del món el catolicisme no és pres com un fet social desatendible o com un problema de secta efímera. A cap potestat, a cap intelligència preclara no és indiferent la transcendència moral i la present fecunditat de l'Església catòlica, que ha seguit millenàriament la civilització humana, que és mirada en els nostres temps arreu com la solució més coherent i orientadora de la reacció espiritualista de la societat contemporània, i en la fermesa doctrinal de la qual i en la seva independència afirmativa d'actuació per la veritat i pel bé confien innombrables homes com a baluard segur de l'esperit i de la llibertat humana de front a la barbàrie materialista de les heretgies socials invasores i als excessos de l'opressió cesarista del nou absolutisme de l'Estat. Menys indiferent ha d'ésser el Catolicisme als governants i ciutadans espanyols, perquè si la història de la nostra pàtria revela de faisó incontrastable que ell ha estat l'element generador i conservador de la seva grandesa moral, l'experiència ja massa dura de les dificultats presents hauria de demostrar-los que la influència religiosa és necessària per a enfortir els vincles socials i assentar sobre sòlids fonaments la pau espiritual i la consolidació progressiva de l'Estat.

Per això no desdirem els Bisbes de sostenir els principis i orientacions exposats, que sabem de cert favorables a tan nobles eficàcies religioses i civils, ni de treballar generosament per tal de reparar els danys inflingits a la nostra sacrosanta Religió, evitar tant com sigui possible els que encara l'amenacen, i preparar dies millors, en què Església i Estat, amb perfecta acordança, tal com correspon a dues societats perfectes i sobiranes en llur pròpia esfera, coordenades per la naturalesa que els ha donat Déu, autor d'una i altra, i per la necessitat de conviure harmònicament en bé d'uns mateixos homes, dels quals tenen encomanada respectivament la perfecció sobrenatural i temporal, renovin i assoleixin l'anhelada intelligència que faci possible d'assegurar en plena pau i estabilitat la constitució cristiana de la nostra pàtria en l'ordre legal i social. Molt ajudarà a l'avenç de tals anhels el major coneixement de la veritable naturalesa i actuació de l'Església, com també l'experiència d'altres països de com han estat nocives i pertorbadores les ruptures entre l'Església i l'Estat, que després de vio-

BIBLIOTECA JOSEP FONT I SOLSONA

lències apassionades, danys considerables en tots els ordres, i llargs períodes d'àrdues dificulats, han hagut d'ésser reparades recomençant pel diàleg comprensiu, pel tracte amistós, que no havien d'haver-se interromput per l'assoliment de considerables béns i en evitació de mals gravíssims. A Espanya, on malgrat la situació a què han arribat les coses, no és possible desconèixer l'existència de bones voluntats àdhuc entre els mateixos homes de govern, encara és temps de no desatendre consells i experiències, que els perills que amenacen el mateix consorci social, acumulats pels seus pitjors enemics, fan encara més valuosos i apremiants.

Fos quin fos, però, l'esdevenidor que, per culpa dels homes, ens tingui destinat el Senyor, vosaltres els fidels fills de l'Església, fills molt estimats nostres, sosteniu-vos ferms en la fe, constants en la caritat, perseverants en l'apostolat. Res no et pertorbi, res no t'espanti, deia l'admirable i sereníssima Teresa de Jesús: qui té el bon Déu res no li manca. També les afliccions i la persecució per causa de la justícia són benaventurances per als cristians. I no us porteu mai com els qui són privats d'esperança. Motius de consolació no ens manquen pas per avivar-la en la mateixa previsió de millors dies que el no desmentit patriotisme dels conciutadans nostres permet d'augurar, en les mostres de fraternitat cristiana que hem rebut d'eminents representants dels catòlics de tots els països i que de cor agraïm com estímul de fortalesa i auguri de victòria, i sobre tot en la protecció del Senyor, de la Verge i dels sants que són testimonis i honor de la religió del nostre poble.

Enfortits amb aquesta disposició d'esperit, renoveu, estimats fills en el Senyor, el compliment fidel del deure de cada instant, que és camí de perfecció, i llanceu-vos a la nova reconquesta religiosa que les realitats presents ens imposen: aprofundiment en la cultura cristiana de l'esperit, de la veritat i de la vida, recobrament social de l'eficàcia de la fe en el nostre poble. A tal fi revestiu-vos de nostre Senyor Jesucrist, imiteu les seves ensenyances de misericòrdia i ameu encara més els vostres conciutadans, redoblant envers el nostre poble la caritat de pàtria, que també té forma de la sobrenatural i divina caritat.

Els homes i els pobles, cal amar-los, no per allò que són, sinó per allò que poden, deuen i mereixer ésser davant la presència de Déu. No els guanyarem pas amb desamor; no és pas amb redreçaments sediciosos o de violència, com reparen els cristians els mals que els afligeixen; és la confiança en la supremacia i fecunditat, àdhuc humanes, de l'Esperit, en la potència de la fe i la caritat actives, ço que ens ha de procurar, amb l'ajuda del Senyor, la victòria. El nostre adorable Salvador que afirmà els seus drets divins sobre els homes dient: *El qui no està amb Mi, està contra Mi*, no volia pas que els seus deixebles demanessin foc del cel per a la ciutat que no els havia rebut, i reprenia llur exclusivisme amb aquelles altres paraules, complement i aclariment de les primeres: *el qui no està en contra de vosaltres, està a favor de vosaltres.* (Lluc. IX, 50.)

Amb aquesta emoció perseverant de caritat i d'espiritual optimisme, empreneu l'obra d'apostolat a què us estem convidant, esforçadament, generosament, pacientment. I fossin les que fossin les aflictives circumstàncies en les quals vegem submergida l'Església, no temeu, ni pretengueu exercir la vindicta que solament a Déu pertoca. Recordeu que l'Església venç el mal amb el bé, que respon a la iniquitat amb la justícia, a l'ultratge amb la mansuetud, als mals tractaments amb beneficis, i que, en definitiva, també la ciència cristiana del sofrir és un poder de victòria: *Som maleïts, i beneïm; sofrim persecució, i la suportem; som calumniats, i preguem.* (I Cor., IV, 12-13.)

No podíem, estimats fills en el Senyor, suscitar en les vostres ànimes aquests sentiments en dies més propicis a la santa dolcesa com en aquests en què tota la humanitat es prepara a viure la humil i pacificadora alegria de Betlem. Arreu de la terra passa l'íntima emoció de la cantúria angèlica anunciadora de la pau als homes de bona voluntat; àdhuc els esperits menys inclinats a suavitat se senten corpresos davant la claror amb què en la tenebra de la nit resplendeix el dia etern del Fill de Déu que davalla fins a nosaltres a estimar-nos i redimir-nos.

La gràcia, la benignitat i l'amor s'han fet visibles a tots els homes per tal d'ensenyar-nos que visquem en el món amb temperança, justícia i pietat, rebutjant la impietat i les mundanals cobejances, sostingut el cor en la benaurada esperança i l'adveniment gloriós del gran Déu i Salvador nostre Jesucrist, el qual s'és donat ell mateix per a nosaltres a fi d'alliberar-nos de tota iniquitat, i, purificant-nos, fer-se un poble tot seu, zelador de bones obres.

Així parla la Litúrgia de Nadal per boca de l'Apòstol. Recollim la invitació divina a aquesta alta pacífica vida de l'esperit cristià, aquesta perdurable treva de Déu que comença per al món en la Santa Nit nadalenca, inici venturós de la regeneració dels homes, de les famílies i dels pobles. En el recolliment de l'oració pura, en la fervor pacient de la mortificació abnegada, en l'efusió de la divina caritat que, adorant el Verb de Déu fet home, aprenem en la humilitat sobrenatural del Natalici del Senyor, preparem l'adveniment de Déu en el nostre poble, que l'espera a Ell, vertader i únic Príncep de la pau perdurable.

Els Bisbes de la Santa Església, en beneir totes les famílies d'Espanya com a penyora i auguri d'aquesta pau benaurada, a la qual són adreçats llurs anhels i sacrificis de Pastors de la gran família cristiana, fervorosament amb tots llurs fills eleven al cel l'oració sagrada que la Litúrgia del dia d'avui posa en els llavis suplicants de l'Església: Desvetlleu, us preguem, Senyor, el vostre poder i veniu; i amb poderosa virtut socorreu-nos, per tal que l'obra que els nostres pecats deturen, la misericordiosa pietat vostra l'apressi.

de desembre de 1931.

Donat en la Dominica IV d'Advent, 20 de desembre de 1931.

F. Card. Vidal i Barraquer, Arquebisbe de Tarragona. — E. Card. Ilundain i Esteban, Arquebisbe de Sevilla. — Ramon, Patriarca de les Indies. — Remigi, Arquebisbe de Valladolid. — Prudenci, Arquebisbe de Saragossa.— Fr. Zacarias, Arquebisbe de València. — Rigobert, Arquebisbisbe de Santiago. — Manuel, Arquebisbe de Burgos. — Josep, Arquebisbe-Bisbe de Mallorca. — Joan, Bisbe de Menorca. — Joan, Bisbe de Terol. — Fr. Lluís, Bisbe de Segorb. — Adolf, Bisbe de Còrdova. — Manuel, Bisbe de Jaén. — Josep, Bisbe de Leon. — Antoni, Bisbe d'Astorga. — Leopold, Bisbe de Madrid-Alcalà. — Xavier, Bisbe d'Oriola. — Joan, Bisbe d'Oviedo. — Manuel, Bisbe de Màlaga. — Eustaqui, Bisbe de Sigüenza. — Mateu, Bisbe de Victòria. — Marcial, Bisbe de Càdiz. — Enric, Bisbe d'Avila. — Valentí, Bisbe de Solsona. — Justí, Bisbe d'Urgell. — Miquel dels Sants, Bisbe d'Osma. — Fidel, Bisbe de Calahorra. — Florenci, Bisbe d'Orense. — Fr. Bernat, Bisbe d'Almeria. — Francesc, Bisbe de Salamanca. — Fr. Mateu, Bisbe d'Osca.— Creu, Bisbe de Cuenca. — Miquel, Bisbe de Canàries. — Narcís, Bisbe Prior de Ciudad Real. — Rafael, Bisbe de Lugo A. A. de Mondoñedo. — Feliu, Bisbe de Tortosa. — Fr. Albí, Bisbe de Tenerife. — Agustí, Bisbe de Palència. — Josep, Bisbe de Girona. — Manuel, Bisbe de Guàdix-Baza. — Joan, Bisbe de Jaca. — Manuel, Bisbe de Barcelona A. A. de Lleyda. — Isidre, Bisbe de Tarazona A. A. de Tudela. — Joan, Bisbe de Vich. — Dionís, Bisbe de Còria. — Nicanor, Bisbe A. A. de Barbastro. — Salvi, Bisbe A. A. d'Eivissa. — Antoni, Bisbe Coadjutor del de Menorca. — Tomàs, Bisbe de Pamplona. — Josep, Bisbe de Santander. — Manuel, Bisbe de Zamora. — Llucià, Bisbe de Segòvia. — Manuel, Bisbe A. A. de Ciudad Rodrigo. — Felicià, Bisbe d'Arethussa, Vicari capitular de Toledo. — Linus, Bisbe de Tabbora, Vicari Capitular de Granada. — Antoni, Bisbe de Tuy. — Josep Maria, Bisbe de Badajoz. — Xavier Flórez Gómez, Vicari Capitular de Plasència. — Antoni Alvarez i Caparrós, Vicari Capitular de Cartagena.

(Del Butlletí Oficial Eclesiàstic de l'Arquebisbat de Tarragona, de 30 de desembre de 1931.)